

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н. О.
“ ” 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Облік і аудит»

за темою:

Облік і контроль розрахунків по заробітній платі на прикладі
ТОВ «Інтер Граунд Ресурс»

Виконавець

студентка Центру заочної форми навчання
група 41

Афоніна Ірина Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

Кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПО ЗАРОБІТНІЙ ПЛАТІ	5
1.1. Економічна суть оплати праці, її функції, види та форми.....	5
1.2. Нормативно-правова регламентація обліку розрахунків з оплати праці.....	11
1.3. Документальне забезпечення розрахунків по зарплаті.....	15
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ТОВ «ІНТЕР ГРАУНД РЕСУРС»	21
2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства.....	21
2.2. Розрахунок заробітної плати: методичні та практичні аспекти обліку.....	25
2.3. Напрями удосконалення державної регламентації оплати праці.....	38
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	43
3.1. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на ТОВ «Інтер Граунд Ресурс».....	43
3.2. Внутрішній контроль розрахунків з оплати праці: методика та організація проведення.....	49
3.3. Напрями вдосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах.....	53
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	9
ДОДАТКИ	4

ВСТУП

Актуальність теми. Оплата праці на сьогодні являється основним джерелом доходів будь-яких робітників, а також однією з найкращих варіантів мотивації для майбутнього трудового потенціалу. Облік та контроль розрахунків з оплати праці вважається одним із найважливіших і складних у системі обліку на базі організацій та підприємств. Будь-який суб'єкт господарювання приділяє такому обліку багато уваги та веде його згідно всім правилам в обов'язковому порядку. Саме тому проблемні питання обліку та контролю розрахунків по заробітній платі потребують глибоких досліджень. На сьогодні в Україні існує необхідність в радикальних змінах в організації й стимулюванні ефективності праці, оптимізації доходів працюючих та їх оподаткування, що є обов'язковою передумовою сталого соціально-економічного розвитку. Тому особливої актуальності набуває дослідження теорії та практики бухгалтерського обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці.

Дослідженню питань обліку та контролю розрахунків з оплати праці приділяли увагу такі вчені, як: О. Ф. Вербило, О. К. Лишиленко, О. В. Покатаєва, Г. О. Кошулинська, Л. С. Герасимчук, І. В. Савченко та інші. Проте, незважаючи на значні досягнення науковців, багато питань залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень, що і визначило тему випускної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є теорія та практика обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах. Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю оплати праці на досліджуваному підприємстві.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є удосконалення обліку та контролю розрахунків по заробітній платі на вітчизняних підприємствах.

Для досягнення мети слід вирішити такі завдання:

- визначити економічну сутність розрахунків з оплати праці, її функції, види та форми;
- розкрити нормативну регламентацію обліку розрахунків по заробітній платі;
- дослідити документальне забезпечення розрахунків по заробітній платі;
- проаналізувати ефективність розрахунків з оплати праці та досліджуваному підприємстві;
- розкрити основні положення внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці, методику і організацію його здійснення;
- запропонувати напрями вдосконалення обліку та контролю розрахунків по заробітній платі на вітчизняних підприємствах.

Методи дослідження. В роботі використані історичний, системний та інші загальнонаукові методи; специфічні методичні прийоми: аналіз та синтез, спостереження, порівняння, формалізації та інші. Для проведення оцінки фінансового стану, аналізу показників фонду оплати праці та пов'язаних з цим розрахунків використовувалися методи економічного аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи України з обліку розрахунків з оплати праці, навчальна література, наукові статті, монографії вітчизняних і закордонних учених, матеріали наукових конференцій, дані засобів масової інформації та мережі Internet, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та зовнішня звітність досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

На підставі дослідження теоретико-методичних питань обліку та контролю розрахунків по заробітній платі встановлено, що організація обліку праці та її оплати - одна з найбільш складних ділянок роботи, яка відображає різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин - працівників, роботодавців та держави і потребує точних і оперативних даних та здійснення контролю за використанням трудових ресурсів.

Для досягнення мети в роботі досліджено теоретичні та прикладні аспекти обліку та контролю розрахунків по заробітній платі. Визначено економічну сутність розрахунків з оплати праці, її функції, види та форми. Розкрита нормативна регламентація обліку розрахунків по заробітній платі. Досліджено порядок документального забезпечення розрахунків по заробітній платі.

Об'єктом дослідження обрано процес обліку та контролю оплати праці на підприємстві ТОВ «Інтер Граунд Ресурс», основним видом діяльності якого є торгівля товарами народного споживання переважно в Одеському регіоні та виконання робіт, пов'язаних з вирощуванням та реалізацією зернових культур.

Огляд основних економічних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інтер Граунд Ресурс» за період дослідження свідчать про те, що обсяг продажу товарів, робіт, послуг зменшився на 24 %, але фінансовий результат значно збільшився, тому що в 2016 році підприємство мало збиток у розмірі 9,5 тис. грн., а вже у 2017 році мало прибуток у розмірі 76,0 тис. грн., завдяки цьому всі показники рентабельності збільшилися.

Спостерігається зростання і суми активів у динаміці років майже на 23%. Сума власного капіталу помітно збільшилася, в тому числі, і за рахунок зростання нерозподіленого прибутку. Разом з цим декілька збільшилась і платоспроможність підприємства на 2,3%, але показники оборотності сукупних активів були зменшені на 37,9% (виходячи з розрахунку: $3,321/5,352 \times 100 = 62,1\%$), що обумовлене зниженням виручки від реалізації товарів.

В цілому же на підприємстві спостерігається тенденція збільшення прибутку за рахунок зниження собівартості товарів, послуг та інших витрат. Стан підприємства можна охарактеризувати як стабільний, який має всі передумови для стабільного розвитку.

Бухгалтерський облік на підприємстві автоматизований за допомогою програм: «1С:Бухгалтерія 8 для України», «Клиент-банк», «М.Е.Дос».

В роботі розглянуто методичні аспекти та діюча практика обліку розрахунку заробітної плати на ТОВ «Інтер Граунд Ресурс» та виявлено, що в цілому розрахунки нарахувань заробітної плати та утримань з неї на відповідають нормативам.

Дослідження законодавчих та інших нормативних актів дозволило запропонувати напрями удосконалення державної регламентації оплати праці за допомогою таких заходів, як:

- запровадження чіткої, соціально-економічної, обґрунтованої моделі мінімальної заробітної плати з орієнтацією її величини на реальну вартість життя;
- деполітизації прийняття рішень щодо розміру і терміну перегляду мінімального розміру оплати праці;
- урахування регіональної диференціації оплати праці для збереження рівномірного трудового потенціалу між найбільш розвиненими й депресивними регіонами;
- підвищення мінімального розміру оплати праці паралельно з реформуванням усього бюджетного сектору економіки;
- удосконалення податкового законодавства у сфері оплати праці [2].

В роботі проаналізована ефективність використання трудових ресурсів на ТОВ «Інтер Граунд Ресурс». Так, аналіз структури фонду оплати праці, у тому числі за елементами виплат показав наявність відхилень фактичного фонду оплати праці від планового, що свідчить про перевитрати фонду оплати праці для всіх категорій працівників. Аналіз співвідношення продуктивності праці і середньої заробітної плати показав, що темпи зростання продуктивності праці

не перевищують темпи зростання заробітної плати, що є негативним фактом. Тобто середня заробітна плата зростає швидше ніж продуктивність праці, про що свідчить і розрахований коефіцієнт випередження (відставання) - середня заробітна плата в 0,901 раз зростає швидше, ніж продуктивність праці. Такі пропорції вказують на негативну тенденцію.

В роботі розкрито основні положення внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці, зокрема: визначено основні завдання внутрішнього контролю обліку заробітної плати, об'єкти, джерела та методи/методичні прийоми, етапи контролю. Запропоновано напрями вдосконалення обліку та контролю розрахунків по заробітній платі на вітчизняних підприємствах. На наш погляд, одним із важливих напрямів удосконалення організації бухгалтерського обліку операцій із заробітною платою є зниження частки документообігу через запровадження багатоденного і накопичувального формату документування, застосування типових форм документів, що пристосовані до використання в умовах застосування комп'ютерних технологій. Оптимальна організація бухгалтерського обліку розрахунків по заробітній платі сприятиме зростанню продуктивності праці та забезпечуватиме належне використання робочого часу. З метою підвищення контрольної роботи в сфері обліку розрахунків по заробітної платі варто побудувати службу (підрозділ) внутрішнього контролю.

Отже, запропоновані заходи сприятимуть покращенню обліку та контролю розрахунків з оплати праці, підвищенню ефективності господарської діяльності підприємства та в цілому його гармонійному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М.Т. Білуха, Т.В. Микитенко. – К.: Укр. акад. оригін. ідей, 2005. – 888 с.
2. Богданова Т.І., Кривцова М.С. Вісник соціально-економічних досліджень, №2-3 (63-64), 2017. – с. 80-91. <http://dspace.oneu.edu.ua/jsru/pdf>
3. Воронін О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного потенціалу / О. Воронін // Економіка України. – 2007. – № 10. – С. 29-37.
4. Герасимчук Л. С. Шляхи вдосконалення обліку оплати праці / Л. С. Герасимчук, О. В. Кантаєва // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ / Серія: Економічні науки. – 2016. – № 12. – С. 186-194.
5. Григоревська О.О., Христос І.В. Шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу 2015. – Вип. 2 (32). – с. 97-104.
6. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль [Навчальний посібник] / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 496 с.
7. Дробишева О.О. Економічна сутність, форми та системи оплати праці / О. О. Дробишева, Д. В. Домаш// 2014. – с. 48-55. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_048.pdf.
8. Дружиніна В. В. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці в бюджетних установах // Фінансові ринки і цінні папери. – 2009. – № 15. – С. 24-28.
9. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік в Україні / В. П. Завгородній. – К. : А.С.К., 2011. – 848 с.
10. Зверяков М. И. Теоретические проблемы формирования национальной экономической системы: монография / М. И. Зверяков. – Одесса: Астропринт, 2012. – 352 с.

11. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
12. Кадрове діловодство на допомогу бухгалтеру [Текст]: збірник систематизованого законодавства / уклад; засн. ЗАТ “ХК “Бліц- Інформ”. – К.: Бліц- Інформ, 2010, – Вип. 7. – 192 с.
13. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www. zakon. rada. gov. ua/cgi-bin/laws/main.cgi](http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).
14. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254 к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>
15. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. –К.: Центр навч. літ., 2009.
16. МСБО 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua/ukr/documents/item/msbo-19-vyplaty-pratsivnykam>
17. МСБО 26 «Облік і звітність щодо програм пенсійного забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/929_044
18. Мурашко В. М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навч. посіб. / В. М. Мурашко, Т. М. Сторожук, О. В. Мурашко; за ред. П. В. Мельника. – К.: ЦУЛ, 2003. – 311с.
19. НБУ показав провал ідеї зниження єдиного соцвзноса/ Корреспондент.biz, 11 августа 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://korrespondent.net/business/economics/3730424-nbu-pokazal-proval-ydey-snyzhenyia-edynoho-sotsvznosa>
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
21. Повышение «минималки» – как изменится жизнь украинцев / национальный антикоррупционный портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: antikor.com.ua/articles/139177povyshenie_minimalki_kak_izmenitsja_hiznj_ukraintsev

22. Покатаєва О. В. Шляхи вдосконалення системи оплати праці на підприємстві / О. В. Покатаєва, Г. О. Кошулинська // Держава та регіони: наук.-виробн. журнал / Серія: Економіка та підприємництво. – 2015. – № 3. – С. 139–141.

23. Пищуліна О. М. Нова ідеологія реформування заробітної плати: потреба та перспективи / О. М. Пищуліна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4. – С. 140-147.

24. Про оплату праці: Закон України від 20.04.1995 р. № 144/95-ВР, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

25. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 8.07.2010 р. № 2464, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102464.html

26. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 р. №504/ 96-ВР, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960504.html

27. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. №3356-ХІІ, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.

28. Про охорону праці: Закон України від 21.11.2002 р. №229, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

29. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-ХІУ, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-xiv>.

30. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18.01.2001р. № 2240-ІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>

31. Про затвердження Порядку фінансування страхувальників для надання застрахованим особам матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010р. № 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0111-11>

32. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: наказ Державного комітету статистики України від 05.12.2008р. №489 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN42212.html

33. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Інструкція, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

34. Про затвердження порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP011266.html

35. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Постанова Кабінету Міністрів України» від 26.09.2001р. № 1266, із останніми змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2015р. за № 439 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF>

36. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. №5, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.

37. П(С)БО 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// search. Ligazakon .ua/l _doc2. Nsf /link 1/REG4306.html](http://search.Ligazakon.ua/l_doc2.Nsf/link1/REG4306.html).

38. П(С)БО 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 03.12.1999 р. №318, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/ z0231](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231).

39. П(С)БО 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. №601, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

40. Саух І.В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків / І.В. Саух // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 2 (20). – С. 428- 433

41. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність.: підручник. / Н.М. Ткаченко// 6-те видання. – К.: Алерта, 2013. – 982 с

42. Ясько К.В. Облік і контроль розрахунків з оплати праці на підприємстві [Електронний ресурс] / К. В. Ясько, М. М. Арехова // Молодий вчений». – № 11 (51) листопад, 2017 р. – Режим доступу: [http:// molodyvcheny . in.ua/files/journal/2017/11/323.pdf](http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/323.pdf)